

ניצוצי חיזוק ואמונה
מאוצר שיהותיו ומכתביו של הגאון הצדיק
דברי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

ההמנהג היהודי

פניני הפרשה

פתגמין קדישין ומרגניתין טבין
שנשמעו מפיק הגר"צ מורינו שליט"א
בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

דעת תורה'

'קרבן לה!'

עלינו לדעת שבעולם הזה צריך להתייגע ואי אפשר להימלט מזה! ויעזור השי"ת שהעמל יהיה אכן בעמל התורה והעבודה! **הארעווען אין לערנען, הארעווען אין דאווענען! לקנות בעצמנו בהירות בעבודת ה'! בהירות באמונה הקדושה! בהירות בתורה!** [ז"ך איינקויפן א בהירות אין עבודת ה'! א קלארקייט אין אמונה הקדושה! א קלארקייט אין תורה!].

אדרבה! אנו צריכים לשמוח בעמל הזה! אשרינו!

אשרינו שיש לנו רבונו של עולם! **כל קטע גמרא הרי היא כולו אלקות! בכל תפילה צריכים 'לקנות' אמונה! המלכה! כל פרישות מחטא הוא נחת רוח שהוא 'קרבן לה'! אשרינו! ברוך ה' שאנו מקריבים את היגיעה הזאת לפניו ית'!** ואם לאו חלילה מפסידים ומאבדים את המזל של הזמן הזה!

ודבר פלא אומר הבעל שם טוב הק' זי"ע (בעש"ט עה"ת פרשת בראשית אות קמ"ד), שפעם היה הבעל דבר משחד את האדם שנתן לו את העולם הזה, ועי"כ איבד ממנו את העולם הבא, **אמנם כהיום הוא משחדו בהבלי עולם הזה, ובסוף הוא דוחה אותו מהעולם הזה ומהעולם הבא!**

■ מזכים לעצמנו 'ידיד טוב'!

ועל כן, בשנותיו הצעירות של האדם [אין די יונגע יארן] צריך כל ההתבודדות וכל הליקוטי תפילות להיות הולך וסובב על ענין זה, לזכות למלא את השנים ב'טוב' ולא לעשות רע! **אלא לזכות לבהירות! בהירות באמונה הקדושה! בהירות בתורה הקדושה! לדעת לבהירות ש'כך' צריך לעשות!**

כי כל קטע בגמ' שמבינים לאשורו - הוא ריווח עצום עד למאוד! כל דעת תורה שמבינים היטב - ואפילו בחכמת חיים ובדרך ארץ ונימוס - מזכים לעצמנו 'ידיד טוב' לדעת איך להתנהג כראוי!

ועל כל זאת - אשרינו!

■ כלל גדול בתורה

וכבר אמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ז, ויקר"ט, ג') **'דרך ארץ קדמה לתורה'**, כי 'דרך ארץ' גם היא עבודת השם, להתנהג בדרך ארץ ובנימוס, ובגמרא (יומא פז ע"ב) אמרו **'המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו'**, והיא דבר מופלא, אדם עם דרך ארץ, והרי גם התורה עצמה נדמה לאדם [ככתוב "זאת התורה - אדם" דהיינו שדרכי הנימוס ודרך ארץ הם עצמם גופי תורה].

'דרך ארץ - אכן - קדמה לתורה', אך לאחר שזכינו לקבל את התורה אזי ה'דרך ארץ' נעשה **'גוף התורה'**, כי התורה היא המורה לאדם הדרך להתנהג בעולם בין ברוחניות ובין בגשמיות.

וכל זה צריך להכניס בדרכי התמימות, ולהתנהג כך אפילו בעת שאין דעת ומוח האדם מיושבת עליו, כי כך מורה לנו התורה, **וזהו כלל גדול מאוד! דאס איז א גרויסע כלל! א מורא'דיגע כלל!**

■ סיוע מלמעלה כפי מעשיו

וכמו שהאדם מתנהג במעשיו, כך הוא מקבל כוחות וסיוע מלמעלה, שיוכל להמשיך בפעליו, **בין לטוב ובין למוטב, והוא דבר ידוע.**

בטבריה היה דר יהודי בר חכים ונשוא פנים שהיה 'שומר הפה' באופן מופלא ביותר, כאשר היה משתתף באסיפות למיניהם היה מדבר מעט מזעיר, אך מה שכן הוציא מפיו ודיבר, היה בתכלית הבהירות ונתקבלו דבריו על כולם.

פעם שאלו אותו מנין לקח כוח זה לעצור בעד אמרי פיו, והשיב על כך שבילדותו או בבחרותו היה פעם שאחד פגע בו בחוזק, והיה ביכלתו להשיב לו כגמולו מנה אחת אפיים, אך הוא התאמץ בכל כוחו שלא להשיב מאומה, ומני אז הוא נשאר כך... **הוא קיבל מזה רוח דקדושה להמשיך בזה כל ימי חייו!**

ואכן מובא מהגאון [מולנא] זי"ע (בפירושו על משלי א, כ"ג) שכאשר האדם עושה פעולה טובה, **הוא מקבל רוח דקדושה המלווה אותו ומסייעו לעשות עוד פעולות טובות כאלו!**

ממילא בשנות הבחורות והנערות יש לקנות [-ז"ך איינקויפן] דעת תורה; לימוד התורה; להתלמד איך ללמוד כראוי וכנכון, לעסוק ולעמול בתורה [-הארעווען אין לערנען], **ולשמוח שביגיעה הזאת אני נותן ממוכר חלקי להשי"ת!**

ויעזור השי"ת שנזכה להתחדש לעסוק ב'סור מרע' ו'בעשה טוב' ובשמירת הזמן כראוי, ונזכה להתעלות בתורה ויראת שמים, ונזכה לכל טוב ברוחניות ובגשמיות כל הימים אכ"ו.

■ מאלו הרודפים אחר מצות קבורה...

מורינו שליט"א דיבר בקדשו אודות קרבנות בזמן הזה: חז"ל אמרו (סוטה ה' ע"ב) **'מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם'**, הנה ביאור הענין למה העניו נחשב לו כאלו הקריב כל הקרבנות כולם, אפשר לבאר, הדנה העניו סובל בזיונו, וידוע כי קבלת בזיונות הרי זה כשפיכת דמים, וכמבואר בחז"ל (ב"מ נח ע"ב): **"תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק, כל המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חורא"**, ועל כן המקבל בזיונו ואינו מקפיד, הקריב דמו ונפשו ונחשב לו כאלו הקריב כל הקרבנות.

והנה בגודל מעלת המקבל בזיונות וצער מאחרים באהבה, מבואר בספר שערי קדושה לרבינו חיים וויטאל (ח"א שער ו') בזה"ל: **'הזהר מכל מיני כעס וקפידה וגאווה, אפילו לבני ביתך, ואם יחרפך איש לא תעננו, והיה נעלב ולא עולב, כי על זה כתיב (שופטים ה' ל"א) "ואהביו כצאת השמש בגבורתו", והעבר על מדותיך לכל מי שחטא, ולא תרגיש צער אפילו בלבבך כי טוב הוא לך, כי כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו ומכל שכן עונות וחטאות, ואם עיני שכל לך היה לך לחפש מי שיצערך כי חיים אתה מבקש לך, וקבל כל האדם בשמחה אף אם הוא שונאך כי על ידי כן יחפך לך לאוהב, והזכות הוא לך'**.

וענין זה הוא יסוד גדול, כי הרבה פעמים אנשים סובלים בעולם התלאות הזה, משכנים או שותפים וכדו', מאלו הרודפים אחר מצות קבורה - לקבור את הזולת בחייהם ולצערם ולדחקם בכל מיני אופנים ויורדים לחייהם ה"ך, (וכבר זהירונו חכמינו להזהר מיה"ר המלכש עצמו במצוות - עיין ליקוטי מוה"ר"ן סוף סימן א'), **עכ"פ אלו המתנסים עם נסיון זה צריכין לשנן את דברי השער הקדושה' הנזכרים, 'כי חיים אתה מבקש לך'**, ולידע שכאשר הם מקבלים זאת באהבה הרי הם כמקריבים קרבנות כולם על גבי המזבח!

(שב"ק בהר בחקותי שנת תשע"ג לפ"ק)

■ יותר מקדושת כהן גדול בזמן הזה

מורינו שליט"א הוסיף לאחר השיעור בצפרא דשבתא: נודע אשר ישנם ג' חלוקות, והם: עולם; שנה; ונפש, והיינו 'מקום' 'זמן' ו'אדם', ובכל חלק מאלו יש בו המקודש ביותר, והיינו המקודש בחלק מקום בעולם מבואר במשנה כלים (פ"א מ"ו) **'עשר קדושות הן, ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות וכו'', ובסוף מסיים (שם משנה ט) 'קודש הקדשים מקודש מהם, שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום הכפורים בשעת העבודה'**.

ובימינו הבתי כנסיות ובתי מדרשות הן המה הבית מקדש מעט ומקדושים משאר מקומות, וכל זה 'במקום'.

'בשנה ובזמן' הם ר"ח וימים טובים ושבתות השנה, שהם מקדושים משאר ימות השנה, ויום הקדוש 'יום כיפורים' הוא המקודש ביותר.

וב'נפש' היינו אדם, התלמדי חכמים והצדיקים הם המקדושים ביותר, וכמבואר במשנה (הוריות יג ע"ב): **'כהן קודם ללוו, לוי לישראל, ישראל למזמר, ומזמר לנתנין, ונתנין לגר, וגר לעבד משוחרר, אימתי בזמן שכולם שוים, אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ - ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ, ומבואר שם הטעם כי נאמר על התורה "קרה היא מפנינים" (משלי ג, ט"ז), מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.**

עכ"פ כשאדם יושב בבית ה', עצם הישיבה במקום קדוש נאמר עליו **'אשרי יושבי ביתך'**, וכשמשים דעתו ולבו לזה ומקשר עצמו לדבר זה שהוא נמצא כעת בבית ה', עי"ז זוכה לקבל ביתר שאת מקדושת המקום, וכן כשמגיע יום מקודש כשבת קודש או יו"ט, אשר בעצם קדושת השבת גדול מאד ואין לנו שום הרגשה בזה, אבל עצם הדבר שכעת הוא יום הקדוש הזה, יכולין לקשר עצמינו להיום, ובפרט במה שאנו שובתים במלאכה וכדו', וכאשר האדם שמים דעתו ולבו לזה, ממשיך על עצמו מקדושת השבת, ומקדושת כל יום קדוש שעומד בו.

(שב"ק וירא תשע"ד לפ"ק)

שאלה: הקב"ה שלח לי באופן פלאי עושר רב, ואני רואה שזה גורם לי להיכנס כל הוייתו בהבלי העולם, אני הולך ומתגשם, ממש 'הייתי משוגע ממראה עיני', מה אפשר לעשות שלא לירד ח"ו?
 תשובה: להרבות בצדקה, 'שטייען אידן און ווארטן אויף א שטיקל ברויט' [ישנם אנשים העומדים ומצפים על חתיכת לחם], כתיב מפורש שאם הקב"ה נותן לאחד יותר מחבירו, סימן הוא שצריך ליתן לחבירו הצריך לזה.
 יש יצר הרע חזק שלא ליתן צדקה, והקמצנות היא הסיבה להתגשם, ואם יתן צדקה כהוגן לא יתגשם.

ידעתי מגביר אחד שהיה כל כך קשור לממונו, שרצה שיקברו את ממונו עמו בחלקו...

שאלה: אב שרוצה לסדר שיעור עם בנו, באיזה ספר יקבע סדר לימודו?
 תשובה: בחומש רש"י ובתהלים.

'די טאטע האט געהאט אזא קבלה' [קבלה היתה ביד אבי הגה"ח רבי דוד שכטער זצ"ל] בשם הרה"ק רבי פנחס קאריצער ז"ע, 'שילד המסיים חמשה חומשי תורה עם פירוש רש"י, מובטח לו שלא יצא לתרבות רעה!'

*

שאלה: אחד שואל שנוולו לך בן שאינו בריא, על מה ולמה עשה ה' ככה?
 תשובה: 'מען דארף נישט וויסן, מען קען נישט וויסן!' [אין צריכים ואין יכולים לדעת!]. צריכים לעשות מה שהקב"ה רוצה, 'אויב מען וויל וויסן בלייבט מען א נער' [אם רוצים לידע נשאים נער], 'תמים תהיה עם ה' אלקיך'!

*

שאלה: אב שאינו מרוצה ממלמד בנו, כי לדעתו אינו מלמד את בנו כדבעי, ונפשו בשאלתו כדת מה לעשות?

תשובה: אזי האב צריך בעצמו להשלים מה שסובר שהמלמד מחסיר מבנו, 'אבער זיכער נישט זאגן פארן קינד וועגן דעם' [ובודאי שלא לומר לבנו שיש חסרון במלמד].

פניני המכתבים

מכתבי הגה"צ מורינו שליט"א לאור הזמן והפרשה

מדת האהבה

ב"ה יום ה' מ"ב למספר בני ישראל תשל"ב ירושלם ת"ו בב"א.

מידת האהבה הוא ענין נפלא, ועל זה אמרו 'המחובר לטהור טהור' (משנה כלים יב, ב'), וכמובא מהאר"י הק' ז"ע בסוד קבלת מצוות 'וְאֶהְבֶּתְ לרַעַךְ כַּמוֹךָ' (ויקרא יט י"ח). קודם התפילה (שער הכוונות דרושי ברכת השחר).

והטעם שצריכים לקבל דוקא מצוה זו של ואהבת וכו' קודם התפילה מובא בכתבי האר"י (פרי עין חיים) - כי 'כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יֵגֵשׁ לְהִקְרִיב' (שם כא, כא) ואם כן איך יוכל בעל מום לגשת לתפילה שהיא במקום קרבן (ברכות כו ע"א. 'ושלמה פרים שפתינו') ובאיזה אנפין ייעול קדם מלכא.

לכן ע"י שמקשר את עצמו להנקודה הקדושה שבחבירו, ע"י שאוהבים כל מידה טובה וכל נקודה של כפיית הרע, וכל נקודה של המלכת הבורא ית' מכל אחד מישראל, ואוהבים ושומחים בכל נקודה מישראל שעולה מזה נחת רוח להבורא ית'ש, ע"י נכללין בהטוב של כל ישראל, ונחשב כאילו הוא בעצמו זכה לכל אלו.

נמצא ע"י שמה שחסר בו נשלם ע"י הנקודה שבחבירו ע"י התקשרותו בהטוב שבחבירו, כי כאמור 'המחובר לטהור טהור'. וזה עיקר מצות אהבת ישראל, לאהוב כל נקודה של נחת רוח שעולה להשם יתברך מכל אחד מישראל.

ומזה מובן מה שידוע שמתלמידים של הצדיקים, ולפעמים המשמשים את הצדיקים זכו למדריגות נשגבות, כי ע"י שהרגישו את קדושתו של הצדיק, את יראתו, את אהבתו ואת מסירות נפשו אל השי"ת לעשות נחת רוח לבוראו, ע"י היתה להם אהבה גדולה להצדיק, כי הרי אם צריכים לאהוב את הנקודה הק' אפילו מישראל פשוט מכל שכן שאהבה להצדיק עולה בכפל כפלים עד למאד, וע"י אהבתם אל הצדיק נתעלו לבחינת 'המחובר לטהור טהור', והיינו שנמשכה להם טהרה בפועל ממש, ונמצאו שהם עצמם קדושים וטהורים.

ידוע שמוהרנ"ת כל מה שהיה חי יותר - אע"פ שזמן הסתלקות רבינו הק' נתרחה יותר - אע"פ כ' בער אל השי"ת יותר ויותר, והרגיש יותר את קדושת

רביה"ק. וכן נראה בהדיא ליקוטי הלכות, שהסימנים [ההלכות] הראשונים הם קצרים, והשניים הם יותר ארוכים, וכן מוסיף והולך.

כי דרכו של מוהרנ"ת בליקוטי הלכות היתה, שבתחילה עשה את כל ההלכות א', כלומר לאחר שסיים ללמוד את כל ד' חלקי השולחן ערוך עשה כל ההלכות הראשונות בליקוטי הלכות של כל נושא בשולחן ערוך. ואח"כ סיים שוב ארבעה חלקי שולחן ערוך, ועשה את ההלכה ה' של כל ענין, וכן הלאה. ולכן כל הלכה מאוחרת יותר, היא ארוכה יותר בחידושים ודבורים כגחלי אש, דוק עיין ותשכח.

כי אהבתו את רבינו הק' לא היתה אהבה התלויה בדבר גשמי ומתועבת בפניות ובכבוד אשר אין סופה להתקיים, אלא היתה בחינה של אהבת ה' שאינה תלויה בשום דבר.

כי כל אחד שאוהב את השי"ת, הוא אוהב כל נקודה של קדושה ושל נחת רוח הנעשית ע"י כל יהודי למענו ית', מכל-שכן את הצדיק שהוא יסוד דאצילות, ששם שורה אהבה קדושה (כמובא בלק"מ סי' לד אות ח', ע"ש) ולכן מוהרנ"ת כל כמה שטיהר וקידש את עצמו יותר, הרגיש יותר את קדושת הצדיק, ואהבתו בקדושת הצדיק התלקחה יותר ויותר.

אמנם מכיון שמידת האהבה מתגלית אחר הקדמה של כמה דברים (ע"י יראה וכו' כ"ל), לכן אפשר לנו להשתוקק לזה ולהתפלל על זה, אבל ללחוץ עלינו ראוי רק בדברים המביאים לידי האהבה הנ"ל (הבאה אח"כ ממילא), כידוע מה שמובא על מאמר חז"ל במדרש (איכה פתיחתא א') "הלואי אותי עזבו ותורתני שמרו", והתמיהה מובנת, ומבארים בזה כי לפעמים אין מאירה להאדם האמונה הקדושה בשלמות, והוא מבקש ולא מרפה ולא מפסיק מלהגיע לשאיפתו, ובא המדרש הזה ואומר לו: אתה שמור את התורה, ונמצא ממילא שאתה דבוק בבוראיך. וזה 'הלואי אותי עזבו', רצונו לומר, עזבו מלחקור אותי ומללחוץ בזה, אלא 'תורתני שמרו', ועל ידה ממילא תתגלה לך אור אמונתו הקדושה.

ונראה שכן הדבר בכל הענינים דקדושה, ובפרט באמונת צדיקים, שאם נזכה בעזרתו ית' לשקוד על ספרי רביה"ק לק"מ וסיפורי מעשיות וכו', וכן בליקוטי תפילות מוהרנ"ת ושאר ספרי הק' ולקיים עצותיהם, לשפוך שיחנו תמיד לפני המקום וכו' וכו', זה בעצמו הוא התקרבות להצדיק, ועל ידי כל זה מסתלקים הקליפות עד שנתגלה זיו האהבה ומתעוררת ההרגשה בנועם חן האמיתי של הצדיק.

יעקב מאיר בן ח' דינה שכטער

ניצוץ אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מורינו שליט"א

'ענוה' ו'עצבות' הם תרתי דסתרי - כי כאשר האדם מרגיש אפסיותו ושהכל מאתו ית' אין לך שמחה גדולה מזו!

מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך

מורינו שליט"א אמר: הגאון הגדול רבי דוד יונגרייז זצ"ל ראב"ד פעה"ק ירושלים, היה ענוותן ושפל ברכ מאוד, לאחר פטירתו (מוציא שמיני עצרת תשל"ב) נתבקשתי לומר הגדרה עליו, אמרתי שמגודל ענוותנותו לא החזיק את המציאות שהוא רואה - למציאות, ורק מה שמובא בתורתנו הק' היא המציאות, דפעם אחת שאלו אותו מהיכן יודעים שטבע המים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, ענה דהלא מבואר בגמ' (תענית ז' ע"א) 'אמר רבי חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב "הוי כל צמא לכו למים", לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה", חזינו מדברי חז"ל אלו שטבע המים שהולכים ממקום גבוה למקום נמוך, ודברי חז"ל אלו היו ראייה שבבילוי על כך, ולא מה שראה בחוש בעיניו.

זה נשאר מכל הגאווה שלו...

מורינו שליט"א סיפר: שמעתי מדויטש אחד (היה עוליכע יודע התפלל כותיקין ודקדק במצוות) זקן מופלג שסיפר מה שזוכר מימי ילדותו, כי פעם היה יום גנוסיא של המלך, ונסע המלך בכבוד גדול על גשר שנמשך לאורך רב, ומיליוני אנשים הלכו לראות זאת, והמלך נסע שם בגאווה גדולה כנהוג, 'די ערד האט געציטערט פון די גאנצע 'טראסק' שעשו שם' [הארץ רעשה מכל הכבוד שעשו שם למלך], ואחר ג' חדשים הוכרח מלך זה להטמין עצמו במערה מפחד שלא יהרגוהו... זה נשאר מכל הגאווה שלו... אבל גאותו הוא במה ששם השם נקרא עלינו, והוא דבר נצחי לעולמי עד ולנצח נצחים!

פניני הסיפור

מעשיות ועובדות מחכימות מאזרו של מורינו הגה"צ שליט"א מסודר על פי נושאים

'ענוה' (ג)

'תפלה לעיני'

מורינו שליט"א סיפור מה שמובא בספר 'שבחי הבעש"ט', כי פעם אחת ביום הקדוש לפני תפילת נעילה, ותלמידו הקדוש רבי וואלף קיצעס זצ"ל היה צריך להתפלל לפני התיבה, ובטרם ניגש להתפלל התחיל רבינו הבעל שם טוב ז"ע לצעוק עליו ולהשפילו, ורוחו של רבי וואלף נשברה לשברי שברים, עד כדי כך שעמד מלכת ולא ידע אם ירד להתפלל לפני התיבה או לא, מגודל השפלות שנשפל ע"י קפידתו של הבעש"ט עליו, עד שלבסוף אמר לו הבעל שם טוב: 'נו גיי שוין צו צום עמוד' [גש כבר לעמוד' להתפלל], וניגש להתפלל.

כמובן שתפילתו היתה בשברון לב גדול מאוד. ובמוציא יום הקדוש גילה הבעש"ט את סיבת התנהגותו התמוהה לרבי וואלף, כי ראה שיש קטרוג גדול על כלל ישראל, ורק ע"י שהתפלל רבי וואלף בשברון לב, נמתק הדין ונקרא רוע גזר הדין, לכן לא היתה לו ברירה אחרת אלא לצעוק עליו כדי לשבר את רוחו, וע"יז ימשיך המתקה לכלל ישראל.

וסיום מורינו שליט"א: **כי אכן סוגלת שפלות רוח גדולה עד למאוד! בכוחה לבטל כל הגזירות ולהמתק כל הדינים מעל כל אחד ומעל כל ישראל! ואילו הגסות הרוח רח"ל מעוררת כל הדינים ה' ירחם.**